

“El moble no vol imitar el que es feia en època gòtica, sinó que, a partir de les formes del moment, aplicarà algun detall decoratiu”

Figura 7. Cònsola amb mirall. 1825-1835. Col·lecció particular

als lligadors, sobretot el superior (figures 3, 4 i 5); els laterals axaflanats amb formes sinuoses decorats amb marqueteries (figura 6); la incorporació d'originals figures arrodonides com a peus dels mobles (figura 7); el primer calaix pot tenir una forma triangular i rígida, en molts casos, però és un detall que no sobrepassa la dècada dels 30 (figura 4); les fustes clares s'utilitzen com a fons de moltes marqueteries, que es relacionaria amb el que es feia a França durant aquests mateixos anys (l'estil restauració); la forma de copa dels capçals de llit es manté d'èpoques passades, però, a més a més, se li afegeix alguna forma còncaua o convexa en la seva estructura i també algun detall de marqueteria (figura 8). Cal mencionar com a novetat tècnica la utilització de daurat aplicat directament sobre la xapa de palma de caoba, com succeeix a la calaixera del Museu d'Arts Decoratives de Barcelona (MADB), un cas força excepcional i una tècnica molt poc utilitzada a Catalunya per decorar el moble (figura 9).

Pinzellades gòtiques

Hem de destacar que les referències gòtiques comencen a ser presents al final de la dècada dels 30 (1835-1840) i coincideix amb el retorn del món medieval, però la seva incidència fou força escassa, encara que es poden apreciar alguns exemples. Aquest fet ens el demostra el moble que va exposar Balmalla a l'exposició de Barcelona, el 1844, i que havia de seguir aquesta

Figura 8. Capçal de caoba amb influència d'estil imperi. 1825-1835

Figura 9. Calaixera de palma de caoba amb aplicació d'or fi directament sobre la fusta. 1825-1830, aprox. MADB

Figura 10. Detall d'un capçal de llit on es poden observar les decoracions gòtiques. 1840-1845. Col·lecció particular

Figura 11. Calaixera de palma de caoba decorada amb marqueteria d'arcs ogivals en els tres calaixos centrals. 1840, aprox.

ornamentació, però no se cita res de la seva estructura. Tot i això, és una font de decoració força minoritària, perquè els exemples són poc nombrosos. En aquests mobles es pot observar que les referències medievals es concentren en un àmbit més ornamental que estructural o formal. El moble no vol imitar o copiar el que es feia en època gòtica, sinó que, a partir de les formes del moment, s'aplicarà algun detall decoratiu que ens faci recordar aquell període: arcs ogivals, pinacles, gablets realitzats amb marqueteria. A Europa, durant el 1840, passa el mateix, però és freqüent trobar estructures que copien o volen imitar de manera llunyana les formes gòtiques; un

exemple clar és el que succeeix a França amb l'estil restauració o Louis Philippe (figures 10, 11, 12 i 13). El moment àlgid d'aquesta decoració serà l'últim quart del segle XIX, quan els mobles amb estructures i decoracions gòtiques tindran una importància extraordinària.

El dormitori de la reina

Un dels moments més importants de l'ebenisteria catalana d'aquesta època es produeix a final dels anys 40, quan es realitzarà un excel·lent conjunt anomenat dormitori de la reina, que es troba al Palau d'Aranjuez. Es considera un regal de la ciutat de Barcelona a Isabel II, amb motiu del seu matrimoni. És un conjunt amb un marcat gust francès, que recorda les obres de l'ebenisteria francesa del segle XVIII: marqueteries naturalistes, joc de tot tipus de fustes i aplicacions de bronze. El conjunt està format per un

magnífic llit laminat amb fusta de caoba, un armari, una consola-vitrina, una taula de costura, una tauleta amb ales plegables, un cadirat amb treball de talla i un magnífic reclinatori (figura 14). Aquest conjunt respon plenament a la idea romàntica de l'època i s'inspira en l'estil que està més en alça a mitjan del segle XIX: el rococó o el Lluís XV. Així, podem observar que les formes sinuoses, arrodonides, típiques del rococó francès del segle XVIII, són la preferència de la monarquia de l'època. A més a més, a part d'aquest esplèndid dormitori es localitzen altres obres de les mateixes característiques: una taula de centre, que es troba al Museu Maricel i és un clar exemple de còpia o imitació dels models francesos de l'època, o de l'estil Lluís XV del segle XVIII, ja que fuig completament de les línies rectes utilitzant les formes serpentinales i les estructures arrodonides, per donar bellesa i virtuosisme a la construcció al moble; una taula, localitzada al Real Palacio del Pardo, que té ales i que segueix les mateixes característiques que l'anterior (figura 15); l'extraordinari que es troba també al Museu de Sitges i que va ser consagrada a Barcelona el 1850, aproximament, per la fàbrica francesa ot & Cia.

Figura 12. Calaixera de palma de caoba decorada amb marqueteria neogòtica. 1835-1840, aprox. Col·lecció particular

Figura 13. Cadira francesa amb decoració d'arcs ogivals. 1830, aprox.

Figura 14. Dormitori d'Isabel II al Palau Reial de Aranjuez. 1850

Figura 15. Taula amb ales d'estil Lluís XV. 1850, aprox. Real Palacio de El Pardo

nte: Les manufactures artístiques durant el e. El Romanticisme a Catalunya. Ed. Pòrtic, 1999, pàg. 96.

Bibliografia

- El mueble del siglo XIX: Francia, España y Portugal. Colección El mundo de las antigüedades. Ed. Planeta-Agostini, Barcelona, 1989.
- Estancias privadas. Mobiliari i arts decoratives a Sabadell. 1830-1870. Edit. Museu d'Art de Sabadell, Sabadell, 2000.
- Exposición pública de productos de la industria española. Impremta J. Tauló, Barcelona, 1844.
- Fernández Miranda, Fernando. El estilo isabelino. Antiquaria núm. 8. Madrid, 1983.
- Maestre Abad, Vicente. L'època de la industrialització (c. 1845 – c. 1888).
- Anotacions a l'ebenisteria catalana del segle XIX. Moble català. Catàleg de l'exposició, Electa, Palau Robert, Barcelona, 21 de febrer-24 d'abril de 1994.
- Maestre Abad, Vicente. Les manufactures artístiques durant el Romanticisme. El Romanticisme a Catalunya. Ed. Pòrtic, Barcelona, 1999.
- Mainar, J. Vuit segles de moble català. Rafael Dalmau Editor, Barcelona, 1989. Editorial Pòrtic, Barcelona, 1999.
- Mainar, J. El moble català. Edicions Destino, Barcelona, 1876.
- Mobiliario del siglo XIX. Edimat Libros, Madrid, 1999.
- Moble català. Catàleg de l'exposició, Electa, Palau Robert, Barcelona, 21 de febrer-24 d'abril de 1994.
- Pi de Cabanyes, Oriol. Cases senyoriales de Catalunya. Edicions 62, Barcelona, 1990.
- Piera, M.; Mestres, A.: El moble a Catalunya. L'espai domèstic del gòtic al modernisme. Angle Editorial, Barcelona, 1999.
- Pérez, María del Carmen: Mobiliario español en la época de Isabel II. Antiquaria, núm. 93, Madrid, 1994.